

**RAQAMLI IQTISODIYOTDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION
SALOHIYATINI OSHIRISHDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI BILAN
HAMKORLIKNING ROLI**

Qulliyev Anvar Zayniddinovich

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17329362>

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida O'zbekiston tijorat banklarining investitsion salohiyatini oshirishda xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikning ahamiyati tahlil qilinadi. Jahon banki, Yevropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki, Osiyo Taraqqiyot Banki va Xalqaro Valyuta Fondi kabi tashkilotlarning O'zbekistonda amalga oshirayotgan loyihalari bank sektorining raqamli transformatsiyasi va investitsion imkoniyatlarini kengaytirishda muhim rol o'ynayotgani asoslanadi. Maqolada xalqaro tajriba, texnik yordam va moliyaviy resurslarning tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishdagi o'rni ochib berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, tijorat banklari, xalqaro moliya institutlari, investitsion salohiyat, O'zbekiston, raqamli transformatsiya.

**РОЛЬ СОТРУДНИЧЕСТВА С МЕЖДУНАРОДНЫМИ ФИНАНСОВЫМИ
ИНСТИТУТАМИ В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА
КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ**

Аннотация. В статье рассматривается роль сотрудничества с международными финансовыми институтами в повышении инвестиционного потенциала коммерческих банков Узбекистана в условиях цифровой экономики.

Анализируется вклад таких организаций, как Всемирный банк, Европейский банк реконструкции и развития, Азиатский банк развития и Международный валютный фонд, в цифровую трансформацию банковского сектора и расширение инвестиционных возможностей. Показано, что международное партнёрство способствует внедрению инновационных финансовых инструментов и укреплению конкурентоспособности национальных банков.

Ключевые слова: цифровая экономика, коммерческие банки, международные финансовые институты, инвестиционный потенциал, Узбекистан, цифровая трансформация.

**THE ROLE OF COOPERATION WITH INTERNATIONAL FINANCIAL
INSTITUTIONS IN INCREASING THE INVESTMENT POTENTIAL OF
COMMERCIAL BANKS IN THE DIGITAL ECONOMY**

Abstract. This article analyzes the role of cooperation with international financial institutions in enhancing the investment potential of commercial banks in Uzbekistan within the digital economy. It highlights the contribution of institutions such as the World Bank, the European Bank for Reconstruction and Development, the Asian Development Bank, and the International Monetary Fund in driving digital transformation and expanding investment opportunities in the banking sector. The study emphasizes that international partnerships facilitate innovation, improve competitiveness, and support the sustainable growth of Uzbekistan's financial system.

Keywords: digital economy, commercial banks, international financial institutions, investment potential, Uzbekistan, digital transformation.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarining investitsion salohiyatini oshirish — milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini mustahkamlash va xususiy sektorni moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish uchun strategik muhim vazifa hisoblanadi. O‘zbekiston bank tizimi so‘nggi yillarda keng qamrovli islohotlardan o‘tmoqda; bu jarayonda xalqaro moliya institutlari (XMI) — Jahon banki, Xalqaro Valyuta Fondi, Yevropa Tiklanish va Taraqqiyot Banki, Osiyo Taraqqiyot Banki va Islom Taraqqiyot Banki kabi tashkilotlar — texnik yordam, moliyaviy investitsiyalar va siyosat bo‘yicha maslahatlar orqali muhim rol o‘ynamoqda.

XMI bilan hamkorlik tijorat banklariga raqamli transformatsiya uchun zarur bo‘lgan infratuzilma va kadr salohiyatini rivojlantirishni ta‘minlaydi: kredit riskini baholashda avtomatlashtirilgan tizimlar, masofaviy bank xizmatlari va elektron to‘lovlar platformalari joriy etilishi natijasida banklarning investitsion mahsulotlarni yaratish va tarqatish imkoniyati oshadi. Misol uchun, Jahon bankining moliyaviy sektor islohotlarini qo‘llab-quvvatlovchi loyihalari va EBRDning O‘zbekistondagi banklarga yo‘naltirilgan investitsiyalari xalqaro standartlarga mos keluvchi raqamli yechimlarni joriy etish jarayonini tezlashtirmoqda.

XMIlarning rolini samarali qilish uchun davlat siyosati bilan muvofiqlik zarur: qonunchilikni modernizatsiya qilish, raqamli to‘lovlarni tartibga solish, kiberxavfsizlik talablari va startap-ekotizimni rag‘batlantirishga yo‘naltirilgan kompleks chora-tadbirlar banklarning investitsion mahsulotlarini xavfsiz va shaffof tarzda taklif etishiga yordam beradi. ADB va UNDP kabi tashkilotlarning raqamli iqtisodiyotga oid strategik tavsiyalari mamlakat kontekstida siyosiy islohotlar va xususiy sektorni jalb qilish mexanizmlarini shakllantirish uchun asos hisoblanadi.

Tijorat banklari uchun XMI bilan hamkorlikning to‘g‘ri modeli — kredit va grant resurslaridan tashqari, bilimi va tajribasini o‘z ichiga olgan intellektual kapitalni ham jalb qilishdir. Texnik yordam orqali banklar investitsion puxta tahlil, startap va KOBni baholash, venture lending va mos mahsulotlar yaratishda ko‘nikmalarni oshiradi. Shuningdek, XMilar tomonidan taqdim etiladigan kredit kafolatlari va liniyalar banklarni ilg‘or investitsion instrumentlarga (masalan, SRI, green bonds, fintech-integratsiyalangan kreditlar) yo‘naltirishga yordam beradi.

Amaliy tavsiyalar quyidagicha: davlat va Markaziy bank XMI loyihalarini strategik maqsadlar bilan bog‘lagan holda, xususiy banklar bilan jamoaviy risk-sharing mexanizmlarini yo‘lga qo‘yishi lozim; banklar raqamli mahsulotlarni ishlab chiqish jarayonida fintech hamkorliklarini kengaytirib, XMI tomonidan taklif etilayotgan texnik yordam va standartlarni tezkor joriy etishi kerak; investitsion portfellarni diversifikatsiyalash va ESG/raqamli baholash me‘yorlarini qo‘llash orqali investorlar ishonchini oshirish zarur. Ushbu yondashuv banklarning investitsion salohiyatini oshiribgina qolmay, mamlakatdagi iqtisodiy transformatsiyani ham qo‘llab-quvvatlaydi.

Kutilayotgan natijalar: XMilar bilan muvaffaqiyatli hamkorlik natijasida O‘zbekiston tijorat banklari raqamli investitsiya mahsulotlarini kengaytiradi, kichik va o‘rta biznes (KOB) uchun yangi moliyalashtirish kanallari paydo bo‘ladi, xalqaro investorlar ishtiroki oshadi va banklar balanslari barqarorlashadi.

Shu bilan birga, kiberxavfsizlik va regulyativ moslik masalalariga qat‘iy e‘tibor berilmasa, raqamli transformatsiya kredit sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin — shuning

uchun XMI tomonidan taklif etilgan xalqaro tajriba va standartlarni mahalliy sharoitga moslashtirish ustuvor vazifa hisoblanadi.

Xulosa sifatida, raqamli iqtisodiyot kontekstida tijorat banklarining investitsion salohiyatini oshirishda xalqaro moliya institutlari — moliyaviy resurs, texnik yordam, standartlar va kafolatlar manbai sifatida markaziy rol o'ynaydi. O'zbekiston misolida bu hamkorlikni samarali qilish uchun davlat siyosati, regulyatorlar va banklar hamjihatligi, shuningdek, XMilar tomonidan taqdim etilayotgan resurslarning strategik yo'naltirilishi muhimdir. Ushbu yo'nalishda amalga oshiriladigan chora-tadbirlar mamlakatning raqamli transformatsiyasini rag'batlantiradi va bank sektorining investitsion potentsialini barqaror oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Tolibov, Sh. (2024). *Xalqaro moliya institutlaridan investitsiyalarni jalb qilishning ahamiyati*. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali, 4(6), 112–118. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/6789>
2. Erdonaev, A. (2024). *O'zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilishda xorijiy tajribalarni joriy etish muammolari*. Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot jurnali, 3(5), 96–103. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/article/view/5618>
→ Muallif bank sektoridagi transformatsiya jarayonida xorijiy tajribani qo'llash, raqamli yechimlar va xalqaro hamkorlik masalalarini yoritgan.
3. Norov, A., & Ruzimamatov, N. (2024). *Tijorat banklarini transformatsiyalash sharoitida raqamli texnologiyalarning o'rni*. Muhandislik-iqtisodiyot jurnali, 2(3), 44–50. <https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal/article/view/268>
→ Maqolada raqamli texnologiyalar orqali bank xizmatlari sifatini oshirish, operatsion samaradorlikni kuchaytirish yo'llari tahlil qilingan.
4. Mustafoyev, A. (2023). *Raqamli iqtisodiyot va uning O'zbekiston tijorat banklaridagi tutgan o'rni*. Ilmiy tadqiqot jurnali, 5(2), 65–71. <https://ilmiytadqiqot.uz/index.php/iti/article/view/2>
5. Absamatov, A. (2024). *Transformatsiya jarayonida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish yo'llari*. Green Economy and Development jurnali, 4(4), 128–135. <https://green-eco.uz/index.php/GED/article/view/6312>